

AVRUPA BİRLİĞİ ADALET DİVANİ KARARLARI
IŞIĞINDA ÜÇÜNCÜ DEVLET VATANDAŞLARININ AİLE
BİRLEŞİMİ HAKKINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Zeynep ÖZGENÇ*

Makale Geliş Tarihi-Received: 07.10.2018
Makale Kabul Tarihi-Accepted: 04.03.2019

ÖZ

Aile birleşimi, menşee devlet ülkesinde yasal olarak ikâmet eden bir yabancı, aile üyelerinin, bu devlette aile birliğinin oluşması için, ailenin meydana gelişinin ikâmet edenin, ülkeye girişinden önce ya da sonra olmasına bakılmaksızın, aile birliğini korumak üzere ev sahibi devlete girişi ve ikâmet etmesidir. Bu sayede, yabancı, Avrupa Birliği'nin temel amaçları doğrultusunda sosyal ve ekonomik uyumu da temin edilmeye çalışılmaktadır. Yürürlükteki mevzuatta üye devlet vatandaşları ile üçüncü devlet vatandaşları açısından aile birleşiminin şartları ve sonuçları farklı şekillerde düzenlenmiştir. Diğer yandan, Türk vatandaşlarının aile birleşimine ilişkin öncelikle ve doğrudan Ortaklık Mevzuatı uygulanmaktadır. Avrupa Birliği Adalet Divanı ise aile birleşimini Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ışığında temel hak olarak kabul etmekte ve aile birleşimine ilişkin bu farklı düzenlemelere dair uyumlaştırıcı kararlar almaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, üçüncü devlet vatandaşlarının aile birleşimine ilişkin Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarını incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Aile Birleşimi, Temel Hak, Üçüncü Devlet Vatandaşı, Türk Vatandaşları, Avrupa Birliği Adalet Divanı.

* Dr. Öğretim Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı, Bursa/Türkiye. zeynepm@uludag.edu.tr

**ANALYSIS ON THE RIGHTS OF THE FAMILY
REUNIFICATION OF THE THIRD-COUNTRY NATIONALS
IN THE LIGHT OF THE DECISIONS OF COURT OF
JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION**

ABSTRACT

Family reunification means the entry into and residence in the host state by family members of State of origin national residing lawfully in that host state in order to preserve the family unit, whether the family relationship arose before or after the resident's entry. In this way, it is endeavored to facilitate the social and economic adaptation of foreigners in line with fundamental European Union objective. Conditions and results of family reunification on European Union citizens and third-country nationals are differently arranged under the legislation in force. On the other hand, Association Legislation is primarily and directly implemented in family reunification of Turkish citizens. Court of Justice of the European Union acknowledges that family reunification is fundamental right in the light of European Court Of Human Rights judgements and takes reintegrative decisions about these different regulations. The main purpose of this study is to examine the Court of Justice of the European Union decisions on family reunification of third-country nationals.

Keywords: Family Reunification, Fundamental Rights, Third-Country Nationals, Turkish Citizens, Court of Justice of the European Union.

GİRİŞ

Avrupa Birliği'nin (AB) en önemli hedeflerinden biri, üye devletler arasında hizmetin, malların ve kişilerin serbest dolaşımını sağlamaktır. Ancak söz konusu hedefe ulaşmada üye devletler, sınır güvenliği ve ülkesel egemenlik yetkilerinin uzun süreli ve kapsamlı olarak AB'ne devri konusunda ekonomik, sosyal ve siyasi tepkiler göstermektedirler. Bu tepkilerin hukuki yansıması olarak Birlik vatandaşları¹ ile üçüncü devlet vatandaşlarının aile birleşimi şartları ve sonuçları farklı hukuki düzenlemelere tâbidir. Ancak Türk vatandaşları açısından başta Ankara Anlaşması olmak üzere, işbu Anlaşma'nın ekleri olan Protokoller ve Katma Protokol, Katma Protokol'ün ekleri olan tamamlayıcı Protokoller, Bildiriler ve Uyum Anlaşmaları ile oluşturulan asli normlar ve işbu asli normlara istinaden Ortaklık Konseyi tarafından tesis edilen tasarruflarla meydana getirilen türeme normlar ile oluşturulan ortaklık mevzuatı öncelikle uygulanmaktadır (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Reçber, 2016: 10-11).

Birlik vatandaşları açısından dahi AB'nin yersel yetki alanı içerisinde serbest dolaşıma sınırlamalar getirme arayışı, üçüncü devlet vatandaşlarının aile birleşimi taleplerinin kamu düzeni, milli güvenlik, göç politikalarının etkili yönetimi gibi genel ve soyut sebeplerle kısıtlanmasına sebep olmaktadır. Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) ise kararlarında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve bu kapsamda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarını esas alarak aile birleşimini, aile hayatına saygı hakkının bir uzantısı olarak görmekte ve sınırlandırılması ile düzenlenmesini temel haklar rejimi içerisinde değerlendirmektedir. Ancak böyle bir değerlendirme uzun bir süreç içerisinde gerçekleşmiştir. Bu konuda hâlâ tutarlı ve istikrarlı bir içtihat bütünlüğünden bahsetmek zor gözükmektedir.

Çalışmamızın kapsamında, tâbi oldukları hukuki düzenlemelerin ve hedeflenen amaçların farklılığı nedeniyle, Türk vatandaşları ile diğer üçüncü devlet vatandaşlarının aile birleşimi ayrı başlıklar altında incelenecektir. Öncelikle AB vatandaşlarının aile birleşimi hakkına

¹ Avrupa Birliği Kurucu Andlaşması madde 9 uyarınca, bir üye devletin uyruğu olan herkes Birlik vatandaşdır.

ilişkin genel açıklamalarda bulunulacaktır. Zira bu kişilerin mevzuatta sayılan aile üyeleri üçüncü devlet vatandaşı olabilmektedir. Ancak mültecilerin ve sığınmacıların aile birleşimi hakkı, üzerinde durulması gereken daha kapsamlı bir konu olduğu için çalışmamızda ele alınmayacaktır.

1. AVRUPA BİRLİĞİ VATANDAŞLARININ AİLE BİRLEŞİMİ

AB vatandaşlarının aile birleşimine ilişkin en temel düzenleme, Birlik Vatandaşlarının ve Aile Üyelerinin Üye Devlet Ülkelerinde Serbestçe Dolaşım ve İkamet Hakkına İlişkin 64/221, 68/360, 72/194, 73/148, 75/34, 75/35, 90/364/ 90/365 sayılı Yönergelerin Değiştirilmesi Hakkında Avrupa Parlamentosu ile Konseyi'nin 2004/58 sayılı Yönergesi'dir² (2004/58 sayılı Yönerge) [Bu Yönerge hakkında geniş bilgi için bkz. Gökçe, 2013: 12-29. Ayrıca işbu Yönerge'nin İngilizce tam metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:229:0035:0048:en:PDF> (e.t.25.10.2018).

2004/58 sayılı Yönerge, üye devlet vatandaşları ile onların aile üyelerinin serbest dolaşım ve ikâmet hakkını kullanma şartlarını, kalıcı ikâmet hakkını ve bu hakların kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığı sebebiyle sınırlandırılmasını düzenlemektedir (madde 1). İlgili Yönerge kapsamında aile üyelerinden kastedilen, ilgilinin eşi veya eğer ev sahibi üye devletin mevzuatı uyarınca evlilik ile kayıtlı hayat ortaklığı eşit muameleye tâbi tutuluyorsa; ilgili devletin mevzuatı uyarınca kaydedilmiş kayıtlı hayat ortağı, kendisinin veya eşinin ya da kayıtlı partnerinin 21 yaşından küçük ya da bağımlı altsoyu; kendisinin veya eşinin ya da kayıtlı partnerinin bağımlı üstsoyudur (madde 2/II). Ancak 2004/58 sayılı Yönerge, tâbiyetinde bulunduğu üye devletten diğer bir üye devlete göç eden veya ikâmet eden tüm AB vatandaşlarına ve onların madde 2/II'de tanımlanan aile üyelerine uygulanmaktadır (madde 3/I).

² Bu Yönerge, ilk olarak 2004/38 sayılı Yönerge olarak AB Resmi Gazetesi'nde (30.04.2004-L 158/77) yayınlanmıştır. Daha sonra metnin düzeltilmiş hâli 2004/58 sayılı Yönerge şeklide AB Resmi Gazetesi'nde (29.06.2004-L 229/35) yeniden yayınlanmıştır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler

Serbest dolaşıma ve bireyin ikâmetine ilişkin sahip olabileceği haklara hâlel getirmeksizin, ev sahibi üye devlet ulusal düzenlemelerle şu kişilerin ülkeye girişlerini ve ikâmetlerini belirleyebilmektedirler: (a) Vatandaşlığına bakılmaksızın ve madde 2/II'den bağımsız olarak, geldikleri üye devlette kendisine bağımlı veya birincil ikâmet hakkına sahip olan ya da ciddi sağlık sorunları nedeniyle Birlik vatandaşının bakımına muhtaç diğer aile üyeleri. (b) Birliktelikleri usûlüne uygun bir şekilde kanıtlanmış devamlı partneri (madde 3/II).

AB vatandaşlarının ve aile üyelerinin ev sahibi üye devlet ülkesinde üç aya kadar ikâmet edebilmesi için geçerli bir kimlik kartı veya pasaport dışında aranan başka bir şart bulunmamaktadır (madde 6). Birlik vatandaşının başka bir üye devlet ülkesinde üç aydan fazla ikâmet edebilmesi için ise şu şartlar aranmaktadır: (a) Birlik vatandaşı ev sahibi ülkede işçi ya da işveren olmalı veya (b) İkâmet edeceği süre boyunca ev sahibi devletin sosyal yardım sistemine yük getirmeyecek ölçüde yeterli ekonomik olanaklara sahip olmalı ve kapsamlı sağlık sigortası bulunmalı ya da (c) üye devlet tarafından hukukî veya idarî uygulama temelinde yetki verilen veya finanse edilen özel ya da kamu kurumlarına, meslekî eğitimi de içeren müfredat programı almak amacıyla kaydını yaptırmış olmalı ve kapsamlı bir sağlık sigortası bulunmalıdır (madde 7/I).

Beş yıl boyunca ev sahibi üye devlette yasal ve kesintisiz olarak ikâmet eden AB vatandaşlarının bu ülkede kalıcı ikâmet etme hakkı bulunmaktadır (madde 16/I). Bu hak, üye devlet vatandaşı olmayan ve kesintisiz beş yıl boyunca ev sahibi üye devlette Birlik vatandaşı ile birlikte yasal olarak ikâmet eden aile üyeleri için de tanınmaktadır (madde 16/II). Kalıcı ikâmet hakkı, toplamda sadece peş peşe iki yıl boyunca ev sahibi devletin ülkesinden ayrı kaldığı hâllerde kesintiye uğramaktadır (madde 16/IV). Ancak bir yıl içinde toplam altı ayı geçmemek şartıyla, üye devlet ülkesinden ayrı kalınması veya askerlik hizmeti nedeniyle uzun sürelerle ya da hamilelik, doğum, ciddi bir hastalık, iş veya meslekî eğitim ya da başka bir üye devlete veya üçüncü devlete gönderilme gibi ciddi sebeplerden ötürü peş peşe en fazla 12 ay müddetince yurt dışında bulunulması durumunda ikâmet kesintiye uğramış sayılmamaktadır (madde 16/III).

İşçi veya kendi işine sahip kişi, üye devlette üç yıldır yerleşik olup, on iki ay boyunca ekonomik faaliyetini sürdürmüş ve ilgili üye devlet mevzuatınca yaş haddinden emeklilik hakkını kazanmışsa ya da üye

devlette en az on iki aydır ekonomik faaliyetini sürdürmüş ve emeklilik primini ödeyerek erken emeklilik hakkını elde etmişse veya üye devlette devamlı olarak en az iki yıldır ikâmet ettikten sonra çalışma yetisini kalıcı şekilde kaybetmişse ya da üye devlette kesintisiz olarak en az üç yıllık süreyle çalıştıktan sonra başka bir üye devlette çalışmaya başlamış ve fakat, bu sırada ilk üye devletteki ikâmet adresi varlığını devam ettirmişse beş yıllık süreden muaf tutulmaktadır (madde 17).

196

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

Konumuz açısından ABAD'ın *Zambrano Kararı* önem taşımaktadır (Gerardo Ruiz Zambrano v. Office National de L'emploi (Onem), (2011), C-34/09 (*Zambrano Kararı*), <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30ddcbaf0f309e9d48dfadfcfabf5a23ba7e.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyNchb0?text=&docid=80236&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=342016> (e.t.: 19.11.2018), Ayrıca karar hakkında bkz. Yücel, 2013: 44-46). Somut olayda, bir çocuk sahibi Kolombiya vatandaşı Ruiz Zambrano (Bay Z) ile eşi Zambrano (Bayan Z) Belçika'da kalmak amacıyla ikâmet izni için başvuruda bulunduktan sonra iki çocukları daha dünyaya gelmiştir. Belçika Vatandaşlık Kanunu'na göre eğer Belçika'da doğan çocuğa Belçika vatandaşlığı verilmemesi hâlinde çocuk vatansız kalacaksa, bu çocuğa Belçika vatandaşlığı verilir. Kolombiya Vatandaşlık Kanunu'na göre ise Kolombiya dışında doğan çocuğa Kolombiya vatandaşlığının verilmesi için annesinin ve babasının birtakım girişimlerde bulunması gerekmektedir. Bay (Z) ile Bayan (Z), çocuklarının Kolombiya vatandaşı olması için herhangi bir girişimde bulunmadığından, çocuklar Belçika vatandaşı olmuştur. Daha sonra Bay (Z) çalışma izni olmamasına rağmen, bir iş sözleşmesi imzalamış ve çalıştığı sırada sosyal güvenlik ve işçi yardımı ödenekleri eksiksiz yatırılmıştır. Bir süre çalıştıktan sonra işsiz kalan Bay (Z)'nin işsizlik yardımı ödemesi almak için yaptığı başvurusu, işsizlik sigortasından faydalanmak için gerekli olan çalışma günlerinin yabancı işçilerin Belçika'da çalışma ve ikâmet etme mevzuatına uygun olarak tamamlanmaması gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Bay (Z) ise Belçika vatandaşı iki çocuk sahibi olduğu ve bu nedenle, çalışma ve ikâmet izninden muaf tutulması gerektiği iddiasıyla mahkemeye başvurmuştur (*Zambrano Kararı*, prg. 14-34).

ABAD, Belçika ulusal mahkemesinin ön karar yöntemiyle (Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Reçber, 2018: 341-356; Baykal, Göçmen, 2016: 495-526) yönelttiği soruların birlikte mülhaza

*Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet
Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler*

edilmesinin uygun olacağını belirterek, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Andlaşma'nın (ABİİA) AB vatandaşlığına ilişkin hükümlerinin üçüncü devlet vatandaşı olan ve AB vatandaşı bağımlı küçüğün üstsoy hısımlarını kapsayarak vatandaşı oldukları üye devlette ikâmet ve çalışma izninden muafiyete sahip oldukları şekilde yorumlanıp yorumlanamayacağı sorusuna cevap aramıştır (*Zambrano Kararı*, prg. 36) (ABİİA'nın İngilizce tam metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN> (e.t.: 21.11.2018); Türkçe tam metni için bkz. Reçber, 2018: 441-595). Öncelikle Divan 2004/58 sayılı Yönerge'nin "Yararlananlar" başlıklı 3. maddesi uyarınca *tâbiyetinde bulunduğu üye devletten diğer bir üye devlete göç eden veya ikâmet eden tüm AB vatandaşlarına ve onların madde 2/II'de tanımlanan aile üyelerine uygulanacağı* hükmü nedeniyle işbu Yönerge'nin mevcut uyumsuzluğa uygulanamayacağını belirtmiştir (*Zambrano Kararı*, prg. 39). Buna rağmen, ABİİA madde 20'de³ öngörülen AB vatandaşlığının her bir üye devlet vatandaşına tanındığı ifade edilmiş (*Zambrano Kararı*, prg. 40) ve AB vatandaşlığının sonucu olarak tanınan çalışma hakkının etkili bir şekilde kullanılmasının engellenmesine yönelik ulusal önlemlerin alınmasını, ABİİA madde 20'nin engellediği belirtilmiştir (*Zambrano Kararı*, prg. 42). ABAD, kendisine bağlı üye devlet vatandaşı çocukları olan üçüncü devlet vatandaşı Bay (Z)'nin ikâmet

197

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

³ ABİİA madde 20 şu şekilde düzenlenmiştir:

"1. Bu Andlaşma ile Birlik vatandaşlığı tesis edilir. Bir üye devletin vatandaşlığına sahip olan herkes Birlik vatandaşdır. Birlik vatandaşlığı ulusal vatandaşlığa eklenir ve onun yerine geçmez.

2. Birlik vatandaşları Andlaşmalar tarafından öngörülen yükümlülüklerle tâbi olurlar ve haklardan yararlanırlar. Birlik vatandaşları, diğer hakların yanı sıra:

- a) üye devletlerin topraklarında serbestçe dolaşma ve ikâmet etme hakkına,
- b) ikâmet ettikleri üye devlette, o devletin vatandaşlarıyla aynı şartlarda, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde ve yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkına,
- c) vatandaşı olduğu üye devletin temsil edilmediği üçüncü bir devlet ülkesinde, temsil edilen devletin vatandaşlarıyla aynı şartlarda üye devletlerden herhangi birinin diplomatik veya konsolosluk makamlarınca korunmasından yararlanma hakkına,
- d) Avrupa Parlamentosu'na dilekçe verme, Avrupa Ombudsmanı'na başvurma ve Birlik kurumlarına ve danışma organlarına Andlaşmaların dillerinden biriyle başvurma ve aynı dilde cevap alma hakkına sahiptirler.

Bu haklar, Andlaşmalarda belirlenen şartlar ve sınırlar çerçevesinde ve bu Andlaşmalara uygun olarak kabul edilmiş önlemler vasıtasıyla kullanılır."

ve çalışma izni talebinin reddinin de böyle bir sonuç doğurduğu sonucuna ulaşmıştır (*Zambrano Kararı*, prg. 43). Bu anlamda Divan, her ne kadar AB vatandaşlarının üçüncü devlet vatandaşı aile üyelerine 2004/58 sayılı Yönerge'nin uygulanamayacağını ifade etse de ABİİA madde 20'de AB vatandaşlarına tanınan hakları kısıtlayacağı gerekçesiyle üçüncü devlet vatandaşı aile üyelerine de işbu Yönerge'deki olanaklardan yararlanabilme imkânının önünü açmıştır. Aslında kanımızca Zambrano Kararı ile ABAD dolaylı da olsa üçüncü devlet vatandaşı aile üyelerine 2004/58 sayılı Yönerge'yi uygulamıştır.

198

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

2. ÜÇÜNCÜ DEVLET VATANDAŞLARININ AİLE BİRLEŞİMİ

Üçüncü devlet vatandaşlarının aile birleşimine "*Aile Birleşimi Hakkına İlişkin 2003/86 sayılı Konsey Yönergesi*" (Aile Birleşimi Yönergesi) [Yönerge'nin Türkçe metni için bkz. İltica ve Göç Mevzuatı, 2005: 163-174; Yönerge'nin İngilizce metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0086&from=en> (e.t.: 20.02.2018)] tatbik edilmektedir. İşbu Yönergeye göre aile birleşimi, bir üye devlette yasal olarak ikâmet eden bir üçüncü devlet vatandaşının aile üyelerinin bu devlette, aile birliğinin oluşması için ailenin meydana gelişinin ikâmet edenin ülkeye girişinden önce ya da sonra olmasına bakılmaksızın, aile birliğini korumak üzere üye devlete girişi ve ikâmet etmesi şeklinde tarif edilmektedir (madde 2/I-d). Aile Birleşimi Yönergesi, sponsorun⁴ üye bir devlet tarafından bir yıl ya da daha fazla süre için geçerli ikâmet izni verilmesi veya kalıcı ikâmet hakkı elde edebileceklerine dair makûl bir beklentinin bulunması ve ailelerinin statülerine bakılmaksızın üçüncü devlet vatandaşı olmaları durumunda uygulanmaktadır (madde 3/I).

Bir üçüncü devlet vatandaşının sponsor olabilmesi için ikâmet şartı dışında üye devletler, sponsorun aynı bölgede yaşayan ailelerle karşılaştırıldığında normal kabul edilebilecek ve ilgili üye devlette yürürlükte olan genel sağlık ve güvenlik standartlarına uygun

⁴ "*Sponsor*" ile kastedilen, aile birleşimi için başvuran ya da aile üyelerinin kendisine katılmak üzere başvurduğu, bir üye devlette yasal olarak ikâmet eden üçüncü devlet vatandaşıdır (madde 2/I-c).

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler

barınma yerine sahip olması, ilgili üye devletin kendi vatandaşları için tüm riskleri normal olarak kapsayan hastalık sigortasının sponsor ve aile üyeleri için yapılması veya sponsorun ilgili üye devletin sosyal yardım sistemlerine başvurmadan kendisinin ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılayacak istikrarlı ve düzenli kaynaklarının bulunması şartını arayabilirler (madde 7/I). Ayrıca üye devletler aile üyelerinin kendisine katılmadan önce sponsorun, üye devlet topraklarında iki yılı aşmayan bir süre boyunca yasal olarak kalmasını öngörebilirler (madde 8/I).

Aile Birleşimi Yönergesi kapsamında aşağıdaki kişiler aile üyesi olarak kabul edilmektedir (madde 4):

- i. Sponsorun eşi.
- ii. Sponsorun küçük çocukları ve eşleri, ilgili üye devletin yetkili makamlarınca verilen veya o üye devletin uluslararası yükümlülükleri nedeniyle resen icra edilen ya da uluslararası yükümlülüklerce tanınan bir karara uygun olarak evlât edinilmiş çocukları.
- iii. Sponsorun velâyetinde olan evlât edinilmişler de dahil olmak üzere, kendisine bağımlı olan çocukları. Üye devletler velâyeti paylaşan diğer tarafın iznine bağılı olarak ortak velâyet altındaki çocukların birleştirilmesine izin verebilirler.
- iv. Sponsorun eşinin velâyetinde olan evlât edinilmişler de dahil olmak üzere kendisine bağımlı olan çocukları. Üye devletler, velâyeti paylaşan diğer tarafın iznine bağılı olarak ortak velâyet altındaki çocukların birleştirilmesine izin verebilirler.

Bu maddede atıfta bulunulan küçük çocukların, ilgili üye devletin hukuku uyarınca ergenlik yaşının altında olmaları ve evli olmamaları gerekmektedir. İstisnâî durumlarda on iki yaşından büyük ve ailesinden bağımsız olarak gelen çocuğun, Aile Birleşimi Yönergesi uyarınca üye devlet ülkesine girişine ve ikâmetine izin verilmesinden önce üye devletler, entegrasyon için Aile Birleşimi Yönergesi'nin uygulanma tarihinde yürürlükte olan mevzuat hükümleri uyarınca öngörülen koşulları yerine getirip getirmediğini araştırabilirler.

Üye devletler, Aile Birleşimi Yönergesi'nin "*Ailenin Yeniden Birleştirilmesi Hakkının Kullanılması İçin Gerekenler*" başlığı altında

düzenlenen Bölüm IV'te öngörülen koşullara uyulması şartıyla, yasa ya da düzenleme yoluyla aşağıdaki aile üyelerinin ülkeye girişine ve ikâmetine izin verebilirler:

- a. Sponsorun ya da eşinin bakmakla yükümlü olduğu menşe devlet ülkesinde yeterli aile desteğinden yoksun olan birinci dereceden üstsoy hısımları (madde 4/II).
- b. Sponsorun ya da eşinin sağlık nedeniyle kendilerine bakma koşulunu objektif olarak yerine getiremeyen evlenmemiş yetişkin çocukları (madde 4/II).
- c. Kanun ya da düzenleme yoluyla sponsorun üçüncü devlet vatandaşı olan ve uzun süreli ve istikrarlı ilişkisinin devam ettiği üçüncü devlet vatandaşı olan partneri ya da madde 5 (2) uyarınca sponsora kayıtlı bir ilişki içinde bağlı durumda bulunan üçüncü devlet vatandaşı ve evlât edinilmişler de dahil olmak üzere, küçük çocukları ve sağlık nedeniyle kendi ihtiyaçlarını objektif olarak karşılayamayacak durumda olan evlenmemiş reşit çocukları (madde 4/III).

Çokeşlilikte, sponsorun üye devlet topraklarında birlikte yaşadığı yasal bir eşinin bulunduğu durumda, üye devlet bir başka eşle aile birleşimine izin veremez (madde 4/IV).

Üye devletler, daha iyi bir entegrasyonun sağlanması ve zorunlu evliliklerin önüne geçilmesi için sponsorun ve ona katılacak eşinin katılmadan önce asgarî bir yaşta olmasını, en fazla yirmi bir yaşında olmak üzere, şart koşabilmektedirler (madde 4/V).

Üye devletler, Aile Birleşimi Yönergesi'nin uygulanma tarihinden önce yürürlükteki mevzuata göre küçük çocukların aileleriyle yeniden birleştirilmesiyle ilgili başvuruların, on beş yaşını tamamlanmasından önce yapılmasını öngörebilmektedir. Başvuru on beş yaşından sonra yapılırsa, bu istisnayı uygulayan üye devletler, söz konusu çocuklara aile birleştirme dışında bir nedenle giriş ve ikâmet izni verilip verilemeyeceğine karar verebilmektedirler (madde 4/VI).

Üye devletler kamu politikası, kamu güvenliği ya da kamu sağlığı temelinde dayanarak aile üyelerinin giriş ve ikâmet başvurularını reddedebilirler (madde 6/I). Keza üye devletler kamu politikası,

*Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet
Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler*

kamu güvenliği ya da kamu sağlığı temeline dayanarak aile üyelerinin ikâmet izinlerini geri alabilmekte ya da yenilemeyi reddedebilirler (madde 6/II).

Üye devletler aile üyelerinin kendilerine katılımından önce sponsorun üye devlet ülkelerinde iki yılı aşmayan bir süre boyunca yasal olarak kalmasını öngörebilirler (madde 8/I). Bu hükme istisna olarak üye devletler, Aile Birleşimi Yönergesi'nin kabul edildiği tarihte yürürlükteki aile birleşimiyle ilgili mevzuatının üçüncü devlet vatandaşını aile üyelerini kabul etme ile ilgili kapasitesini de dikkate alması durumunda üye devlet, ailenin yeniden birleştirilmesi başvurusunun yapılması ile ikâmet izni verilmesi arasındaki bekleme süresini üç yılı aşmamak üzere belirleyebilirler (madde 8/II).

ABAD Aile Birleşimi Yönergesi'nin uygulanmasına dair önüne gelen meselelerde iki sorunun cevabı etrafında kararlar tesis etmiştir. İlk olarak, aile birleşimi hakkı temel hak ve özgürlüğün doğrudan yansıması mı; yoksa serbest dolaşım hakkının bir görünümü olarak mı kabul edilmelidir? İkinci olarak ise aile birleşimi hakkı ile entegrasyonun sağlanması arasındaki sınır nasıl ortaya koyulabilir? Her iki meseleye ilişkin de içtihat birliğinden bahsetmek zor gözükmektedir.

ABAD'ın ilk soru çerçevesinde, esas olarak iki temel görüş eksenli kararlar verdiği görülmektedir. *Morson ve Jhanjan Kararı* [Morson and Jhanjan v. Holland (1982), C-35-36/82, (*Morson ve Jhanjan Kararı*) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61982CJ0035&from=EN> (e.t.: 12.03.2018)] ile *Akrich Kararı'nda* [Secretary of State for the Home Department v. Hacene Akrich (2003), C-109/01, (*Akrich Kararı*) <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dda445791e10ae468ebc8de56299dbd087.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyNbh50?text=&docid=48613&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=212658> (e.t.: 12.03.2018)] ortaya konulan ılımlı görüş (*moderate approach*), aile birleşimi hakkını Birliğin iç pazar politikası doğrultusunda sadece üye devletler arasındaki serbest dolaşımın sağlanmasında temel hakların korunmasının gerekliliğinin bir uzantısı olarak görmektedir (Tryfonidou, 2009: 634). Bu anlamda, aile birleşiminin tanınması için bu hak ile AB Hukuku'nda tanınan serbest dolaşım arasında yeterli bir bağlantının varlığı aranmaktadır.

201

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

Morson ve Jhanjan Kararı, tüm hayatı boyunca Hollanda'da yaşayan ve çalışan, aynı zamanda da Hollanda vatandaşı çocuklarına bağlı Surinam vatandaşı anneler Bayan Morson (M) ile Bayan Jhanjan'ın (J), Hollanda'da kalabilmek için doğrudan aile birleşimi hakkına dayanarak yaptıkları başvurunun reddine ilişkindir. Ulusal mahkeme, aile birleşimi hakkının AB Hukuku açısından var olup olmadığına ilişkin olarak ön karar yöntemiyle ABAD'a başvurmuştur (*Morson ve Jhanjan Kararı*, prg 1-5). ABAD da AB üyesi devlet vatandaşı işçilerin serbest dolaşım hakkına ilişkin Kurucu Andlaşma hükümleri ile bu hükümleri uygulamaya koyan ikincil normların uygulanamayacağını, söz konusu uyumsuzluk ile serbest dolaşım hakkı arasında herhangi bir bağlantının bulunmadığı sonucuna varmıştır (*Morson and Jhanjan Kararı*, prg. 15-17). Zira işçiler hiçbir zaman Birlik içinde serbest dolaşım hakkını kullanmamışlardır (*Morson and Jhanjan Kararı*, prg. 18). Görüldüğü üzere ABAD, aile birleşimi ile serbest dolaşım hakkı arasındaki bağlantıyı serbest dolaşım hakkının etkin kullanımında aramaktadır.

Bu konuda ABAD, *Akrich Kararı* ile de benzer bir sonuca ulaşmıştır. Karara konu olayda, Fas vatandaşı Bay Akrich (A), Birleşik Krallığa yasal giriş yapabilmek için 1989'da bir aylık turistik vize almıştır. Öğrenci olarak bu ülkede kalmak amacıyla yaptığı başvurular ise reddedilmiştir. 1990'da hırsızlığa teşebbüs ve çalıntı kimlik kullanmaktan suçlanmış ve 1991'de sınır dışı edilerek Cezayir'e gönderilmiştir. 1992'de sahte Fransız kimlik kartı ile Birleşik Krallık'a geri dönmüştür. Bu durumun tespitinden sonra, sınır dışı edilse de kaçak olarak ülkeye giriş yapmıştır. Birleşik Krallık'ta yasa dışı bir şekilde ikâmet ederken, bir İngiliz vatandaşı ile evlenmiş; ancak bu evlilik sınır dışı edilmesine engel olamamıştır. Daha sonra, eşinin yaşadığı yer olan İrlanda'ya gitmiştir ve bu ülkede kalabilmek için ilgili makamlara başvuruda bulunmuştur. İlgili makamlar başvuruyu reddettiği için mevcut uyumsuzluk Göç Temyiz Mahkemesi'nin önüne gelmiştir. Mahkeme meseleyi, ABAD'a ön karar yöntemi ile taşıyarak AB Hukuku uyarınca aile birleşimi hakkının var olup olmadığı sormuştur (*Akrich Kararı*, prg. 29-45).

ABAD, üye devlet ülkesinde yasal olarak kalma hakkı bulunmayan üçüncü devlet vatandaşının, Birlik vatandaşı ile evlenerek başka bir üye devlete çalışmak için taşınması hâlinde, eşlerin o dönem

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler

yürürlükte olan 1612/68 sayılı Tüzük⁵ madde 10'da düzenlenen aile birleşimi hakkına sahip olmadığını ifade etmiştir (*Akrich Kararı*, prg. 53). Divan bu hakkın tanınmamasının, Birlik vatandaşının serbest dolaşım hakkını engellemediğini de belirtmiştir (*Akrich Kararı*, prg. 53). Ancak bireyin yasal olarak yaşadığı üye devlet ülkesinden diğerine taşınması durumunda aile üyelerinin bir arada yaşamasının engellenmesinin, serbest dolaşım hakkını ciddi ölçüde sınırlandıracığı; bu nedenle ev sahibi üye devlette aile üyeleri (üçüncü devlet vatandaşı olsa bile) ile yasal olarak ikâmet etmesini gerektireceği belirtilmiştir (*Akrich Kararı*, prg. 53, ayrıca bkz. Tryfonidou, 2009: 635). Diğer yandan söz konusu olayda Bay (A)'nın yasal olarak ikâmet hakkının bulunmadığı bir üye devletten diğerine göç etmesi hâlinde, aile birleşimi hakkı ile serbest dolaşım hakkının ekonomik amaçları arasında yeterli bağın bulunmadığı ifade edilmiştir (Tryfonidou, 2009: 635). Nitekim *Akrich Kararı'ndan* da anlaşılacağı üzere, serbest dolaşımın etkin olarak kullanılması sadece fiili anlamda yer değiştirme ile sınırlandırılmamış; aynı zamanda üye devlet ülkesine girişin ve ikâmetin de yasal olmasını her iki hak arasında bağın kurulması açısından aramıştır.

Buna karşılık ABAD, *Carpenter* (Mary Carpenter and Secretary of State for the Home Department (2000), C-60/00, (*Carpenter Kararı*), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62000CJ0060&from=EN> (e.t.: 13.03.2018)] ve *Jia* [Yunying Jia v. Migrationsverket (2007), C-1/05, (*Jia Kararı*), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62005CJ0001&from=EN> (e.t.: 13.03.2018)] *Kararları'nda* liberal görüş (*liberal approach*) doğrultusunda farklı bir yaklaşım benimsemiştir. Söz konusu iki kararda da Divan, AB Hukuku'nun ikincil kaynakları açısından kişinin aile üyesi olarak kabul edilmesini, ev sahibi üye devlet ülkesine kabulünün ve ikâmetinin temel hak ve özgürlüklerden yararlanmak açısından yeterli kabul etmiştir. *Carpenter Kararı'na* konu olan somut olayda, İngiliz vatandaşı ile evli Filipin vatandaşı Bayan Carpenter (C), aile birleşimi hakkı çerçevesinde Birleşik Krallık'ta kalabilmek için kalıcı ikâmet iznine başvurmuştur. İdarî makamlar Bayan (C)'nin başvurusunu reddetmiş

⁵ İlgili Tüzüğün İngilizce tam metni için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31968R1612&from=en> (e.t.: 13.03.2018).

ve hakkında sınır dışı etme kararı almıştır. Bunun üzerine Bayan (C), yasal yollara başvurmuş, ulusal mahkeme de ön karar yöntemini işleterek AB Hukuku açısından Bayan C'nin aile birleşimine başvurma hakkının var olup olmadığını ABAD'a sormuştur (*Carpenter Kararı*, prg. 13-20).

ABAD, *Akrich Kararı'ndan* farklı olarak, bu kararda Birleşik Krallık'ta yasal olarak ikâmet etme hakkı bulunmayan Bayan (C)'nin, aile birleşimi hakkı kapsamında ikâmet hakkından faydalanabileceğini kabul etmiştir. Divan'a göre, Carpenter çiftinin ayrılmasının aile hayatına zarar vereceği açıktır (*Carpenter Kararı*, prg. 39). Bay (C)'nin vatandaşı olduğu üye devlete eşiyile birlikte giriş ve ikâmet hakkının engellenmesi ile temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasının önüne geçilmektedir (*Carpenter Kararı*, prg. 39). Görüldüğü üzere ABAD, *Akrich Kararı'ndan* farklı olarak, eşlerin birbirinden ayrılmasını doğrudan temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması olarak görmüş ve bu sınırlandırmayı da AB Hukuku ile koruma altına alınan AİHS'ne aykırı bulmuştur (Tryfonidou, 2009: 634). Daha net bir ifadeyle, serbest dolaşım ile aile birleşimi hakkı arasında doğrudan bağlantının varlığı aranmamıştır.

Jia Kararı'nda ise *Carpenter Kararı'ndan* farklı olarak, üçüncü devlet vatandaşı, kendisinin bağlı olduğu Birlik vatandaşının tâbiyetinde bulunduğu üye devlet dışındaki başka bir üye devlet nezdinde aile birleşimi talebinde bulunmuştur. Karara konu uyuşmazlıkta Bayan Jia'nın (J) oğlu kendisi gibi Çin vatandaşıdır ve 1995'ten bu yana İsveç'te ikâmet eden bir Alman vatandaşı ile evlidir. Bayan (J)'nin oğlu, eşine bağlı olarak İsveç'te yasal ikâmet izni almıştır. Schengen vizesi ile oğlunun yanına gelen Bayan (J), İsveç'te yasal olarak ikâmet eden oğlu ile Alman vatandaşı gelinini dayanak göstererek, ikâmet izni talebinde bulunmuştur. Bayan (J) başvurusunda, oğlunun ve gelinin ekonomik desteğine bağlı olduğunu iddia etmiştir. İdari makamlar, ekonomik bağımlılığı yeterince kanıtlayamadığı için Bayan (J)'nin başvurusunu reddetmişlerdir. Bunun üzerine yasal yollar işletilmiş ve ulusal mahkeme Bayan (J)'nin AB Hukuku uyarınca aile birleşimi hakkının bulunup bulunmadığı konusunda ön karar yöntemiyle ABAD'a başvurmuştur (*Jia Kararı*, prg. 13-24).

ABAD *Jia Kararı'nda* ılımlı görüşü dikkate alarak hükme bağladığı *Akrich Kararı'na* atıfta bulunmuştur (*Jia Kararı*, prg. 27-29). Ancak Bay Akrich'ten farklı olarak Bayan (J), başvuru sırasında üye devlette

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler

yasal yollarla ikâmet etmiş veya kanunu dolanarak ikâmet izni talebinde bulunmamıştır (*Jia Kararı*, prg. 31). ABAD, *Carpenter Kararı'ndaki* gibi, aile birleşimi talebinde bulunulabilmesi için aile üyelerinin önceden diğer bir üye devlette yasal ikâmetinin bulunmasının şart koşulamayacağını ifade etmiştir (*Jia Kararı*, prg. 33). Kaldı ki, üçüncü devlet vatandaşı kayınvalidenin ev sahibi devlet ülkesine doğrudan gelerek oğluna ve gelinine katılmasına cevaz verilmemesinin, serbest dolaşım hakkını kullanarak bir diğer üye devlet ülkesine taşınan ve iş kuran üye devlet vatandaşının bu haklarını kullanmaktan men etmemektedir (Tryfonidou, 2009: 639).

İkinci soru kapsamında ise ABAD'ın Aile Birleşimi Yönergesi madde 4/I ve VI ile madde 8'in iptali talebine ilişkin özellikle *Parliament v. Council Kararı'nda* (European Parliament v Council of the European Union (2006), C-540/03, (*Parliament v. Council Kararı*), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62003CJ0540&from=EN> (e.t.: 06.03.2018)] yaptığı değerlendirmeler önem arz etmektedir (Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Göçmen, 2015: 428-430; Lawson, 2007: 324-342). Öncelikle Divan, *Carpenter ve Akrich Kararları'na* atf yaparak aile hayatına saygı hakkının yakın aile üyelerinin sınırdışı edilmemesi açısından negatif; bu kişilerin ülkeye girişlerine ve çıkışlarına izin verilmesi ile de pozitif yükümlülük getirdiğini kabul etmektedir (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 50). Bu kapsamda ABAD, AİHM kararlarını alıntılıyarak aile birleşimine ilişkin şü ilkeleri benimsemiştir (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 55; Göçmen, 2014: 103)

- i. Bir devletin, yerleşik göçmenlerin akrabalarını ülkesine kabul etme yükümlülüğünün derecesi, alakadar kişilerin belirli koşulları ve genel çıkara göre farklılık gösterir.
- ii. Yerleşik uluslararası hukuk uyarınca ve andlaşma kaynaklı yükümlülüklerle tâbi olarak, bir devlet, ülkesine yabancıların girişini kontrol etme hakkına sahiptir.
- iii. Göç söz konusu olduğunda, evli çiftlerin evlilikteki ikâmet devlet ülkesinin seçimine saygı göstermek ve ülkesi içinde aile birleşimine izin vermek yönünde genel bir yükümlülüğü bir devlete vazediyor olarak düşünülemez.

ABAD *Parliament v. Council Kararı* çerçevesinde, Aile Birleşimi Yönergesi madde 4/I son paragrafında istisnaî durumlarda on iki

205

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

yaşından büyük ve ailesinden bağımsız olarak gelen çocuğun, bu Yönerge uyarınca ülkeye girişine ve ikâmetine izin verilmesinden önce üye devletler, entegrasyon için bu Yönerge'nin uygulanma tarihinde yürürlükte olan mevcut mevzuat hükümleri tarafından öngörülen koşulları yerine getirip getirmediğine ilişkin verilen takdir yetkisinin AB Hukuku'na aykırı olup olmadığını değerlendirmiştir. ABAD, entegrasyon şartının AIHS madde 8/I'e aykırı olmadığını belirtmiştir (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 66). Zira aile birleşimine saygı hakkı, üye devletin kendi topraklarında aile birleşimini tanımak zorunda olduğu şeklinde yorumlanmamalıdır (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 66). Ayrıca ABAD getirilen bu şart ile üye devletlerin takdir yetkisinin, özellikle madde 5/V ile madde 17'de⁶ belirtilen ilkelere uyulmasını sağlamak amacıyla sınırlandırılabilceğini ifade etmiştir (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 66). Bu sebeple Divan'a göre, entegrasyon gerekliliği her halükarda, (Yönerge madde 5/V ile madde 17'de belirtilen ilkeler) AIHS madde 8/II'de belirtilen meşru amaçların bir kısmına girebilir (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 66). Söz konusu açıdan bakıldığında, on iki yaş kriterinin yaş bazında ayrımcılık yasağının ihlali anlamına gelmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kişinin aile üyeleri olmaksızın daha önce üçüncü devlet ülkesinde yaşadığı süre, bu kritere göre nispeten daha uzun bir zaman dilimine denk geldiği için küçüğün başka bir çevreye entegrasyonunda zorlukların ortaya çıkması daha fazla ihtimal dahilindedir (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 74). Aynı nedenlerden ötürü, Aile Birleşimi Yönergesi madde 4/VI'nın da AB Hukuku'nu ihlal etmediği sonucuna varılmıştır (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 89).

ABAD, Aile Birleşimi Yönergesi madde 8'de sponsor için getirilen belirli sürelerle üye devlette ikâmet etme şartının, aile hayatına saygı

⁶ Aile Birleşimi Yönerge madde 5/V şu şekilde düzenlenmiştir:

"Başvurunun incelenmesi sırasında üye devletler küçük çocukların üstün menfaatlerini dikkate almak durumundadır."

Aile Birleşimi Yönerge madde 17 ise şu şekilde düzenlenmiştir:

"Üye devletler bir başvuruyu reddederken ya da ikâmet iznini geri alırken ya da yenilenmesini reddederken, ya da sponsor ya da ailesinin ülke dışına çıkarılmasına karar verirken kişinin aile ilişkilerinin niteliğini ve sağlamlığını, ikâmet süresini, ailesinin mevcudiyet süresini ve menşe ülkesiyle olan sosyal ve kültürel bağlarını dikkate alır."

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler

hakkını ihlal edip etmediği konusunda ise bu hükmün aile birleşimini engelleme amacının olmadığı; sponsorun aile üyelerinin iyi koşullarda yerleşmesine ve entegrasyonunu yeterli seviyeye ulaşmasına yetecek kadar uzun sürelerle ikâmet ettiğinin tespitinde üye devletlere sınırlı bir takdir yetkisi getirdiğini ifade etmiştir (*Parliament v. Council Kararı*, prg. 89).

İkinci soru kapsamında en dikkat çekici kararlardan bir diğeri ise *Chakroun Kararı'dır* (Rhimou Chakroun v. Minister van Buitenlandse Zaken (2010), C-578/08, (*Chakroun Kararı*), <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d0f130de60a6ed2c8aa14dacb0c4fce21e1037af.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4Pb34Ne0?text=&docid=82677&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=314478> (e.t.: 20.03.2018); karar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Göçmen, 2014; 80-81; Elçin, 2017: 147-148; Özkan, 2017: 283-285; Wiesbrock, 2010: 462-480). *Chakroun Kararı* kapsamında ABAD, sponsorun gelir testinin entegrasyona etkisini somut olayın özelliklerine göre değerlendirmiştir. Karar, 1970'den bu yana Hollanda'da oturan Fas vatandaşı Bay Chakroun'un (C) kalıcı ikâmet izine sahipken, eşi Bayan (C)'nin aile birleşimi hakkından yararlanıp yararlanamayacağına ilişkindir. Çift 1972'den beri evlidir. 2006'da Bayan (C)'nin eşiyle yaşamak için Hollanda makamlarından talep ettiği geçici ikâmet izni, Bay (C)'nin yeterli geliri olmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Zira Bay (C) 2005'ten beri işsizdir ve 2010'a kadar şartlar değişmezse işsizlik yardımından yararlanabilecektir. ABAD'a önkarar yöntemiyle başvurularak iki soru yöneltilmiştir: İlk olarak, düzenli ve istikrarlı bir geliri olan; ancak özel yardım isteme hakkına sahip sponsorun, Yönerge madde 7/I-c uyarınca aile birleşimi isteğinin reddedilip reddedilemeyeceğinin araştırılması talep edilmiştir. İkinci olarak da Aile Birleşimi Yönergesi madde 2/d hükmünün, aile ilişkisinin ikâmet edilen devlet ülkesine girişten önce (aile birleşimi) ya da sonra (aile oluşumu) meydana gelmesi arasında herhangi bir ayırım yapılmasına imkân tanıyıp tanımadığı sorulmuştur (*Chakroun Kararı*, prg. 18-31).

İlk olarak ABAD, Aile Birleşimi Yönergesi madde 7/I-c uyarınca sponsorun istikrarlı ve düzenli bir gelire sahip olması gerekliliğinin ne anlama geldiğini ortaya koymuştur. Aslında burada ABAD, entegrasyonun ekonomik yönü açısından bir değerlendirme yapmaktadır. Divan, aile birleşiminin genel kural olduğunu ve üye devletlere verilen takdir yetkisi kapsamında madde 7/I-c'nin dar

207

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

yorumlanması gerektiğini belirtmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 43; Göçmen, 2014: 80). İlgili hükümde geçen üye devletin sosyal yardım sistemi (*social assistance system of the Member System*) ifadesinin, AB Hukuku içerisinde bağımsız bir anlamının bulunduğu ve ulusal hukuklar referans alınarak tanımlanamayacağı belirtilmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 44). Bu doğrultuda, özellikle üye devletler arasında uygulamaların farklılığı nedeniyle sosyal yardım sistemi ile kastedilen ulusal, bölgesel veya yerel bazda olduğuna bakılmaksızın, kamu otoritelerinin verdiği desteklerin kastedildiği ifade edilmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 45). Söz konusu olayda sponsorun düzenli ve istikrarlı olmayan geliri kendisinin ve aile üyelerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek niteliktedir. Bu nedenle, sponsorun ikâmet süresi boyunca ev sahibi üye devletin sosyal yardımından faydalanmasının yükümlülük hâline gelmesi olasıdır (*Chakroun Kararı*, prg. 46).

Sponsorun sahip olduğu gelirin miktar bakımında yeterliliği konusunda ABAD; bireylere bağlı olarak ihtiyaçların kapsamının değişeceğini, yetkililerin referans miktar olarak belirli bir toplama işaret edebileceği; ancak bunun her bir başvuranın mevcut durumu göz önüne alınmaksızın sponsorun asgarî gelir düzeyinin bu toplamın altında kaldığı gerekçesiyle reddedilemeyeceğini ifade etmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 48). Dolayısıyla sosyal yardım ifadesinin düzenli, yeterli ve istikrarlı gelirin yokluğunu telafi edebilecek kaynak olarak yorumlanması; karşılanması zorunlu, istisnâî ve öngörülemeyen ihtiyaçları karşılayan yardımların sosyal yardım kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği belirtilmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 49).

Ayrıca ABAD, Aile Birleşimi Yönergesi madde 2/d'de aile birleşiminin; eşlerin evlenme zamanına dayalı bir ayırım yapmayarak tanımladığına dikkat çekmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 59). Aile birleşiminin; ev sahibi üye devlet ülkesine giriş ve kalış amacıyla üçüncü devlet vatandaşı aile üyelerine, aile birliğini korumak amacıyla ailevi ilişkilerin ülkeye girişten önce veya sonra doğduğuna bakılmaksızın, yasal ikâmet hakkının tanınması şeklinde anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 59). İlgili hükme dayanarak ABAD, evliliğin kurulma zamanına dayalı ayırımın yokluğunu vurgulamış ve Aile Birleşimi Yönergesi hükümlerini dar yorumlamama ve etkinlikten mahrum bırakmama gerekliliğini de dikkate alarak, üye devletlerin Yönerge'yi ulusal hukuklarına

aktarıırken bu ayrımı uygulamalarına ilişkin takdir yetkisinin bulunmadığını belirtmiştir (*Chakroun Kararı*, prg. 64).

3. TÜRKİYE-AB ORTAKLIK HUKUKU AÇISINDAN AİLE BİRLEŞİMİ

Aile Birleşimi Yönergesi madde 3/IV-a uyarınca, bu Yönerge'nin Birlik ile üçüncü devletler arasında ya da Birlik ve üye devletler ile üçüncü devletler arasındaki tek veya çok taraflı anlaşmaların daha elverişli hükümlerinin uygulanmasına hâlel getirmeyeceği hükme bağlanmaktadır. Bu bağlamda, aile birleşimine ilişkin Türkiye ile AB arasında Ortaklık Hukuku'nun temelini oluşturan Ankara Anlaşması ve ona bağlı Katma Protokol ile Ortaklık Konseyi Kararları'nın (OKK) öncelikle uygulanacağı aşıkârdır.

Türkiye-AB Ortaklık Hukuku'nda ise aile birleşimine ilişkin münferit hükümler bulunmamaktadır (Can, Özen, 2005; 242-251). Mevcut uyuşmazlıklar ise işçilerin ve hizmetin serbest dolaşımı kapsamında yürürlükteki mevzuat hükümlerinin yorum yoluyla dolaylı olarak uygulanması ile çözümlenmektedir. Zira Türkiye-AB Ortaklık Hukuku'nun, AB Hukuku'nun bir parçası olması nedeniyle (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Reçber, 2018: 90-93) üye devletler Türk vatandaşları açısından aile birleşimi taleplerinde bu hükümleri öncelikle uygulamak mecburiyetindedirler. Ancak ilk zamanlarda ABAD (o zamanki adıyla Avrupa Topluluğu Adalet Divanı)⁷ *Demirel Kararı'nda* [Meryem Demirel v. Stadt Schwäbisch Gmünd (1987), C-12/86, (*Demirel Kararı*) <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=94569&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&d>

⁷ AB 1993 tarihinde yürürlüğe giren Maastrich Andlaşması ile kurulmuştur. [Maastrich Andlaşması'nın İngilizce tam metni için bkz. http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/pdf/treaty_on_european_union/treaty_on_european_union_en.pdf (e.t.: 21.02.2017).] Ancak bu Andlaşma ile hukuki kişiliği olduğu kabul edilmemiştir. AB Kurucu Andlaşması'ndan ve AB'nin İşleyişine İlişkin Andlaşma'dan oluşan Lizbon Andlaşması'nın 2009 tarihinde yürürlüğe girmesi ile AB; Avrupa Topluluğu'nun yerini almıştır. Bu tarihten itibaren AB tüzel kişilik kazanmıştır. [Lizbon Andlaşması'nın İngilizce tam metni için bkz. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206655%202008%20INIT> (e.t. 21.02.2017).

ir=&occ=first&part=1&cid=658606 (e.t: 21.02.2018)] Türk vatandaşlarının aile birleşimi meselesinin AB Hukuku'nun uygulama alanı dışında olduğunu kabul etmiştir (*Demirel Kararı*, prg. 28). Uyuşmazlığa konu olayda; Türk vatandaşı Bayan Demirel Almanya'da çalışan eşinin yanına üç ay süreli vize ile gitmiş, vize süresinin sonunda hamileliğine dayanarak burada kalmak istemiş; fakat Alman makamları bu talebini reddetmiştir (*Demirel Kararı*, prg. 1-5). Birlik içerisinde yasal olarak ikâmet eden Türk işçilerin aile birleşimi hakkına izin veren herhangi bir hükmün, Birlik (o zamanki adıyla Topluluk) Hukuku'nda mevcut olmadığını ve bu durumda Divan'ın AİHS madde 8'de belirtilen prensipler ile ulusal hukuk kurallarının uyumlu olup olmadığına karar verme yetkisinin bulunmadığı sonucuna varılmıştır (*Demirel Kararı*, prg. 28).

Diğer yandan, ABAD son dönemde tesis ettiği kararlarında Türk vatandaşlarının aile birleşimi hakkının varlığını, kapsamını ve sınırını AB-Ortaklık Hukuku'nun doğrudan meselesi olarak ele almıştır. Bu konuda özellikle *Çetinkaya Kararı'na* [Inan Çetinkaya v Land Baden-Württemberg (2004), C-467/02, (*Çetinkaya Kararı*) <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-467/02> (e.t.: 21.11.2018)] değinmek gerekmektedir (Kararın Türkçe çevirisi için bkz. Can, Konuk, 2006: 397-409). Karar 1/80 sayılı OKK madde 6-7 ve 14'ün⁸ yorumuna ilişkindir.

⁸ 1/80 sayılı OKK madde 6/I-II aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

"1. Aile üyelerinin serbestçe işe girmelerine ilişkin madde 7 hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir üye devletin işgücü piyasasına dahil olan bir Türk işçisi o üye devlette;

- Bir yıllık usûlüne uygun çalışmadan sonra, eğer aynı işveren yanında iş mevcutsa, çalışma iznini yenileme hakkına sahiptir.

- Üç yıllık usûlüne uygun çalışmadan sonra ve Topluluk Üye devletlerinin işçilerine tanınan öncelik saklı kalmak kaydıyla, dilediği bir işveren yanında aynı meslek için, o üye devletin iş bulma kurumlarına kayıtlı ve normal şartlarda yapılmış bir iş teklifine başvuru yapma hakkına sahiptir.

- Dört yıllık usûlüne uygun çalışmadan sonra, dilediği bütün ücretli işlere serbestçe girme hakkına sahiptir.

2. Resmi tatiller, doğum izni, iş kazası veya kısa süreli hastalık gibi nedenlerle devamsızlık, usûle uygun iş günü sayılmalıdır. İlgili otoritece belgelenmiş istem dışı işsizlik veya hastalık nedeniyle uzun süreli devamsızlık hâlleri söz konusu

*Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet
Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler*

Bay Çetinkaya (Ç), 1995'ten itibaren Almanya'da kalıcı ikâmet etme hakkına sahiptir. 1995'ten 1999'a kadar çeşitli işlerde kısa süreli çalışan Bay (Ç)'nin annesinin, babasının ve yaşları büyük olan beş kız kardeşinin Almanya'da yaşadığı, babasının emeklilik yaşı gelene dek Almanya'da çalıştığı, kız kardeşlerinden üçünün ise Alman vatandaşı olduğu ve annesi, babası ile diğer iki kız kardeşinin hâlen Türk vatandaşı olmakla birlikte, Alman vatandaşlığı için başvuruda buldukları anlaşılmaktadır. 2000'de ise işlediği çeşitli suçlardan dolayı yetkili idarî makam tarafından kamu düzenini ve güvenliğini tehdit ettiği gerekçesiyle Bay (Ç) aleyhine sınır dışı etme kararı verilmiştir. Süreçle ilgili olarak ulusal mahkemede dava açılmış; mesele önkarar yoluyla ABAD nezdine taşınmıştır (*Çetinkaya Kararı*, prg. 8-17).

Çalışmamız kapsamında ulusal mahkemenin ABAD'a yönelttiği, Bay (Ç)'nin üye devlette doğduğundan ve daima orada yaşadığından hareketle kendisinin 1/80 sayılı OKK madde 7/I'de belirtildiği üzere "işçile birlikte yaşamaya yetkili kılınan kişi" sayılıp sayılmayacağı, dolayısıyla bu hükmün ona etki edip etmeyeceği sorusu (*Çetinkaya Kararı*, prg. 19) önem taşımaktadır. Divan, 1/80 sayılı OKK madde 7/I'in sadece birlikte yaşamaya yetkili kılınan aile üyelerini hedeflemediği, dolayısıyla ilgili üye devlette doğan ve daima orada yaşayan, bu suretle bir "Türk işçile katılmakla ailenin bir araya

211

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

olduğunda, bu süreç usûle uygun iş gününden sayılmayabilir, ancak önceki çalışmalar nedeniyle elde edilen hakların kaybına da sebep olmaz."

1/80 sayılı OKK madde 7 aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

"Üye devletin iş gücü piyasasına dahil olan bir Türk işçinin, ona katılma hakkı tanınan aile üyeleri:

- Üye devlet işçilerine tanınan öncelikler saklı kalmak kaydıyla, o üye devlette en az üç yıl usûlüne uygun olarak ikâmet ettikten sonra, yapılan herhangi bir iş teklifine başvuru yapma hakkına sahiptir.

- Söz konusu üye devlette en az beş yıl usûle uygun olarak ikâmet ettikten sonra, dilediği tüm ücretli işlere serbestçe girme hakkına sahiptir.

Üye devlette, her hangi bir mesleki eğitim programını tamamlayan Türk işçilerin çocukları, ebeveynlerinden birinin ilgili üye devlette en az üç yıl usûle uygun olarak çalışmış olması hâlinde, ne kadar süreyle ikâmet ettiklerine bakılmaksızın her hangi bir iş teklifine başvuruda bulunabilirler."

1/80 sayılı OKK madde 14 aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

"Bu kısımdaki hükümler, kamu düzeni, kamu sağlığı ve kamu güvenliği nedeniyle yapılacak olan sınırlandırmalar saklı kalmak kaydıyla uygulanır."

gelişini" düzenleyen hükümler çerçevesinde ayrıca bir izin başvurusu yapmasına gerek olmayan aile üyelerinin ilgili düzenlemedeki haklardan yararlanamayacağını söylemeyeceğini ifade etmiştir (*Çetinkaya Kararı*, prg. 21).

Divan böyle bir yorumun, getirilen düzenlemenin tutarlılığını güvence altına aldığı ve 1/80 sayılı OKK madde 7/I ile aile üyelerine önce göçmen işçi yanında yaşamalarına izin verme ve belirli bir zaman sonra durumlarını bu devlette bir işi kabul etme hakkının verilmesiyle güçlendirilmesi suretiyle ev sahibi üye devlette aile birleşimine ilişkin uygun şartların meydana getirilmesi amacının gerçekleşmesini mümkün kıldığını belirtmiştir (*Çetinkaya Kararı*, prg. 25). Bu nedenle, 1/80 sayılı OKK madde 7/I'de sayılan Türk işçisinin çocuğu, üye devlette doğmuş ve daima orada yaşamış olsa dahi bu kurala dayanabilecektir (*Çetinkaya Kararı*, prg. 26). Aslında Divan Türk vatandaşı işçiler açısından aile birleşimi hakkının üye devlet ülkesine giriş ve ikâmet etme hakkının yanı sıra, "çalışma hakkının tanınması konusunda da bazı kolaylıkları getirdiğini" de kabul etmektedir.

ABAD, Alman Hükümeti'nin Bay (Ç)'nin 1/80 sayılı OKK madde 7/I koşullarını yerine getirip getirmediğini, babasının düzenli işgücü piyasasına dahil olup olmadığını sorgulamasını da yerinde bulmamaktadır (*Çetinkaya Kararı*, prg. 27-28). Zira ev sahibi üye devletin düzenli işgücü piyasasına dahil olan Türk işçinin yanında beş yıllık usûle uygun ikâmetten sonra aile üyelerinin, ilgili işçinin ikâmet sürelerinden sonra yaşlılık, emeklilik hakkını ileri sürdüğü için artık bu üye devletin işgücü pazarına dahil olmasa bile 1/80 sayılı OKK madde 7 ile verilen bu hakları kullanabileceği kabul edilmiştir (*Çetinkaya Kararı*, prg. 32). Kaldı ki ABAD, Bay (Ç)'ye 1/80 sayılı OKK madde 7/I ile tanınan hakların uyuşturucu tedavisinin devam ettiği bir hapis cezasına mahkûm edildikten sonra işgücü pazarından uzun süreli ayrı kalma yüzünden dahi kısıtlanamayacağını kabul etmektedir (*Çetinkaya Kararı*, prg. 39). Zira aile birleşimi hakkı sadece 1/80 sayılı OKK madde 14 uyarınca kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığı nedenlerinden dolayı veya haklı sebepler olmaksızın ev sahibi üye devletin ülkesini önemli bir zaman aralığında terk ettiği için sınırlanabilmektedir.

ABAD, Türk vatandaşlarının aile birleşimine ilişkin kararlarında oldukça sık olarak standstill hükümlerini de; diğer bir deyimle mevcut durumu kötüleştirmeme yükümlülüğünü de uygulamaktadır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler

Mevcut durumu kötüleştirmeme yükümlülüğü, yerleşim ve hizmet edinimi serbestesi açısından Katma Protokol madde 41/I'de; işçilerin serbest dolaşımına ilişkin 2/76 sayılı OKK madde 7'de ve 1/80 sayılı OKK madde 13'te düzenlenmektedir (Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Göçmen, 2014: 86-87). Bu kapsamda üye devlet ilgili hükümlerin yürürlüğe girdiği zamanki veya girdikten sonraki daha lehte bir uygulamaya göre aile birleşimi açısından yeni kısıtlama getiremez. Ancak böyle bir kısıtlamanın meşru bir amaca dayanması ve orantılılık ilkesine uygun olması hâlinde haklı görüleceği ifade edilmektedir (Göçmen, 2014: 95).

Aile Birleşimi Yönergesi ile birlikte mevcut durumu kötüleştirmeme yükümlülüğü, üye devlet ülkesinde ikâmet eden Türk işçilerinin aile birleşimi hakkı açısından ABAD'ın kararlarının evrilmesinde önemli bir role sahiptir. Zira bu kişilerin, aile birleşimi hakkına ilişkin Aile Birleşimi Yönergesi uygulanırken; 1/80 sayılı OKK madde 6 ve 7, bu yükümlülük ile birlikte değerlendirildiğinde Türk işçilerinin ve aile üyelerinin üye devlet ülkelerinde ikâmetine ve istihdamına ilişkin mevcut hâlin korunması temin edilmekte; diğer bir ifadeyle yeni kısıtlamaların getirilmesi engellenmektedir.

ABAD da *Doğan Kararı* [Naime Doğan v. Bundesrepublik Deutschland (2014), C-138-13, (*Doğan Kararı*) <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=154828&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=345762> (e.t.: 20.03.2018)] ile Katma Protokol madde 41'in aile birleşimi hakkı açısından dikkate alınmasının zorunlu olduğunu kabul etmiştir (Karar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Göçmen, Tezcan, 2014, 609-621). Divan, bir Türk vatandaşının üye devlette istikrarlı bir ekonomik etkinlik yürütmek için oraya yerleşme kararı, o üye devletin düzenlemeleri aile birleşimini zor ve imkânsız hâle getiriyorsa negatif biçimde etkilenebileceğini belirtmiştir (*Doğan Kararı*, prg., 35; Göçmen, 2014: 88). Bu kapsamda ABAD, entegrasyon testi olarak öngörülen dil sınavının, entegrasyonun arttırılması ve zorla evliliklerin engellenmesi açısından meşru amaç sayılsa bile, her somut olayın özelliklerine bakılmaksızın aile birleşimini engellediği için Katma Protokol madde 41/I'in önüne geçemediğini belirtmiştir (*Doğan Kararı*, prg., 38-39; Göçmen, 2014: 91).

213

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

SONUÇ

Yukarıda genel ve soyut olarak ifade edildiği üzere, ABAD tarafından aile birleşimi bir hak olarak kabul edilmekte ve temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimine bağlı olarak kapsamı ve sınırı belirlenmektedir. Bu bağlamda, ABAD kararlarına ilişkin olarak şu tespitlerde bulunmak mümkündür:

- i. ABAD, üçüncü devlet vatandaşı aile üyelerinin ikâmet ve çalışma hakkının engellenmesinin, ABİİA madde 20'de yer alan AB vatandaşlarına tanınan hakların etkili kullanımının önüne geçtiği sonucuna ulaşmaktadır. Böyle bir durumda Divan, AB vatandaşlarının üçüncü devlet vatandaşı aile üyeleri ile üye devlet ülkesinde birleşimini münferit bir hak ve entegrasyonun bir parçası olarak değil, AB vatandaşlarına tanınan temel haklar rejiminin gereği olarak görmektedir.
- ii. Ev sahibi üye devlet ülkesinde yasal olarak ikâmet eden üçüncü devlet vatandaşlarının aile birleşimine ilişkin ABAD tarafından verilen kararlar açısından tam bir içtihat birliğinden bahsetmek mümkün değildir. Böyle bir içtihat birliğine de gerek olmadığı kanısındayız. Zira Divan, her somut olayın özelliği ile AB'nin kendi iç dinamiğindeki gelişmelere ve aşamalarına göre farklı değerlendirmelerde bulunurken temel bir esastan hareket etmektedir. Bu temel esas da yasal olarak üye devlet ülkesinde ikâmet eden üçüncü devlet vatandaşının aile birleşimi hakkının, serbest dolaşım hakkından bağımsız olduğudur. Ancak ABAD, ilk dönem kararlarında serbest dolaşım hakkı ile aile birleşimi hakkı arasında ekonomik bir bağlantının varlığını ararken; daha sonraki kararlarında aile birleşimi hakkını AİHS madde 8'de düzenlenen aile hayatına saygı hakkının bir gereği olarak görmüştür. Buna karşılık, üçüncü devlet vatandaşı aile üyesi hukuka aykırı olarak üye devlet ülkesinde bulunuyorsa, aile birleşiminin serbest dolaşımın etkin bir şekilde kullanılmasının bir gereği olup olmadığına bakmaktadır.
- iii. Türk vatandaşlarının aile birleşimi hakkına ilişkin ise ABAD, öncelikle ortaklık mevzuatını uygulamaktadır. Bu konuda ABAD'ın oldukça fazla içtihadı bulunmakla birlikte, özellikle iki soruya verilen cevapla Türk vatandaşlarının daha avantajlı bir durumda olduğu görülmektedir: Kimler aile birleşimi hakkından faydalanabilir? Bu hakkın sınırı nedir? İlk soru kapsamında,

*Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet
Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler*

OKK'da işgücü piyasasına etkin bir şekilde katılan işçinin üye devlet ülkesinde doğan, yaşayan ve OKK'larında belirtilen şartları taşıyan aile üyeleri açısından yine işgücü piyasasına etkin katılım şartı aranmamaktadır. ABAD böyle bir yorumun, aile birleşimi hakkı açısından daha uygun olacağı sonucuna doğrudan ulaşmaktadır. Diğer soru bakımından Divan, kamu güvenliği, kamu sebebi ve kamu sağlığı ile ev sahibi üye devlet ülkesini mazeretsiz olarak terk etme gibi nedenlerden aile birleşimi hakkının sınırlandırılabilceği kabul etmekte, bu sebeplerin varlığını somut olayda incelerken de dar yorumlama eğilimi göstermektedir. Mevcut durumu kötüleştirmeme yükümlülüğü de aile birleşimi hakkının sınırının sınırı olarak dikkate alınmaktadır.

215

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

KAYNAKÇA

Baykal, Sanem; Göçmen, İlke (2016). *Avrupa Birliği Kurumsal Hukuk*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Can, Hacı; Konuk, Bahar (2006). "11 Kasım 2004 Tarih ve C-467/02 Sayılı Çetinkaya - Baden-Württemberg Eyaleti Kararının Çevirisi", Can, Hacı (Der.). *Türkiye- Avrupa Topluluğu Ortaklık Hukukunda Kişilerin Serbest Dolaşımı-Türk Vatandaşlarının Serbest Dolaşımına İlişkin Avrupa Toplulukları Adalet Divanı Kararlarının Çevirileri*, TOBB Yayın Sıra No: 2006-31, 397-409.

Can, Hacı; Özen, Çınar (2005). *Türkiye-Avrupa Topluluğu Ortaklık Hukuku*. Ankara: Gazi Kitabevi.

216

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

Elçin, Doğa (2017). "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda Aile İkamet İzni: Aile Hayatı Hakkı mı? Aile Birleşimi Hakkı mı?". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 7(30), 117-194.

Göçmen, İlke (2015). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Avrupa Birliği ve Türkiye Göç Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Göçmen, İlke (2014). "Avrupa Birliği Hukuku Çerçevesinde Avrupa Birliği'ndeki Türk Vatandaşları ve Aile Birleşimi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(1), 73-121.

Göçmen, İlke; Tezcan, Narin (2014). "Avrupa Birliği'ndeki Türk Vatandaşları ve Aile Birleşimi", *Ankara Barosu Dergisi*, 4, 609-621.

Gökçe, Yasir (2013). *Uluslararası Metinler, AB Düzenlemeleri ve ABAD Kararları Işığında Avrupa Birliği'nde Aile Birleşimi*. Bursa: Legal Yayıncılık.

İltica ve Göç Mevzuatı. 2005. http://www.goc.gov.tr/files/files/iltica_goc.pdf (Erişim Tarihi: 07.11.2018)

Lawson, Rick (2007). "Family Reunification and the Union's Charter of Fundamental Rights, Judgement of 27 June 2006, Case C- 540/03, Parliament v. Council". *European Constitutional Law Review*, 3(2), 324-342.

Özkan, Işıl (2017). *Göç, İltica ve Sığınma Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Reçber, Kamuran (2018). *Avrupa Birliği Hukuku ve Temel Metinler*. Bursa: Dora Yayınları.

Reçber, Kamuran (2016). *Türkiye ve Avrupa Birliği Ortaklık Hukuku*. Bursa: Dora Yayınları.

Tryfonidou, Alina (2009). "Family Reunification Rights of (migrant) Union Citizens: Towards a More Liberal approach". *European Law Journal*, 15(5), 634-653.

Wiesbrock, Anja (2010). "Court of Justice Of the European Union-The Right to Family Reunification of Third-Country Nationals under EU Law; Decision of

*Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Üçüncü Devlet
Vatandaşlarının Aile Birleşimi Hakkına İlişkin Değerlendirmeler*

4 March 2010, Case C-578/08, Rhimou Chakroun v. Minixter van Buitenlandse Zaken". *European Constitutional Law Review*, 6(3), 462-480.

Yücel, Gerçek Şahin (2013). "Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Avrupa Birliği Vatandaşlığı ile İlgili Son Yaklaşımları". *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 37-54.

SUMMARY

Family reunification means the entry into and residence in the host state by family members of State of origin national residing lawfully in that host state in order to preserve the family unit, whether the family relationship arose before or after the resident's entry. Family reunification is legitimized for third-country nationals as the result of the right to freedom of movement and fundamental human rights. In this way, it is also endeavored to facilitate the social and economic adaptation of foreigners in line with fundamental European Union objective.

The right to family reunification is almost made up of instructive judgements from Court of Justice of the European Union. It can be divided into two groups which follow two different approaches. One of them that calls the "moderate approach" which requires the right to family reunification for protection of fundamental rights in the free movement of member states only in line with the internal market policy of the Union. This approach is followed by Court in cases such as Morson and Jhanjan and Akrich. However, in latest cases before Court of Justice of the European Union adopts "the liberal approach" in such case as Carpenter and Jia which is considered sufficient for the person to be accepted as a member of family, to be allowed to enter and reside the host member state in the way of enjoying fundamental rights. In addition, Court of Justice of the European Union has reached important conclusions on the purpose of providing integration by enjoying the right to family reunification. Court accepts the implementation of the integration condition in Parliament v. Council and Chakroun case, recognized the limitation of the right to family reunification, but tends to interpret the border narrowly.

On the other hand, the Association Legislation is primarily applied for the Turkish citizens. Although the right to family reunification is not explicitly arranged legislation in force. Court of Justice of the European Union interpretes these provisions broadly in line with the aim of facilitating this right. For instance, in Cetinkaya case is recognized the existence of the right of family reunification of the Turkish workers in accordance with decisions of the Association Council. With this decision the Court also acknowledges to ease the enter, the right to reside and work in the host member State for Turkish citizens' family members. Furthermore, it is accepted that the right to family reunification of the Turkish citizen workers may only be limited on grounds of public order, public security or public health or because the person concerned has left the host member State without legitimate reasons. In addition, there is a stare decisis on being taken into account the standstill clause. Therefore, the Turkish citizens are more advantageous than the other third-country nationals regarding the conditions of the right to family reunification. Within the scope of our study, we aim to determine the conditions, scope and limits of the right of family reunification of third-country nationals, especially Turkish citizens.